

Lorum Ipsum

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit. Itaque vides, quo modo loquantur, nova verba fingunt, deserunt usitata. E quo efficitur, non ut nos non intellegamus quae vis sit istius verbi, sed ut ille suo more loquatur, nostrum neglegat. Quo plebiscito decreta a senatu est consuli quaestio Cn. Quid, si reviviscant Platonis illi et deinceps qui eorum auditores fuerunt, et tecum ita loquantur? Est enim effectrix multarum et magnarum voluptatum. Uterque enim summo bono fruitur, id est voluptate. Duo Reges: constructio interrete. Si mala non sunt, iacet omnis ratio Peripateticorum. Eadem fortitudinis ratio reperietur. Alia quaedam dicent, credo, magna antiquorum esse peccata, quae ille veri investigandi cupidus nullo modo ferre potuerit.

Quae cum dixisset, finem ille. Quis suae urbis conservatorem Codrum, quis Erechthei filias non maxime laudat? Quibus natura iure responderit non esse verum aliunde finem beate vivendi, a se principia rei gerendae peti; Non est enim vitium in oratione solum, sed etiam in moribus. Elicerem ex te cogereque, ut responderes, nisi vererer ne Herculem ipsum ea, quae pro salute gentium summo labore gessisset, voluptatis causa gessisse diceres. Quod, inquit, quamquam voluptatibus quibusdam est saepe iucundius, tamen expetitur propter voluptatem. Partim cursu et peragratione laetantur, congregatione aliae coetum quodam modo civitatis imitantur; Quid, si reviviscant Platonis illi et deinceps qui eorum auditores fuerunt, et tecum ita loquantur? Tum Torquatus: Prorsus, inquit, assentior; Ne amores quidem sanctos a sapiente alienos esse arbitrantur. Nunc dicam de voluptate, nihil scilicet novi, ea tamen, quae te ipsum probaturum esse confidam.

Res enim fortasse verae, certe graves, non ita tractantur, ut debent, sed aliquanto minutius. Nos quidem Virtutes sic natae sumus, ut tibi serviremus, aliud negotii nihil habemus. Addo etiam illud, multa iam mihi dare signa puerum et pudoris et ingenii, sed aetatem vides. Atque haec coniunctio confusioque virtutum tamen a philosophis ratione quadam distinguitur. Hic ego: Pomponius quidem, inquam, noster iocari videtur, et fortasse suo iure. Nonne videmus quanta perturbatio rerum omnium consequatur, quanta confusio? Magni enim aestimabat pecuniam non modo non contra leges, sed etiam legibus partam. Haec bene dicuntur, nec ego repugno, sed inter sese ipsa pugnant. Habes undique expletam et perfectam, Torquate, formam honestatis, quae tota quattuor his virtutibus, quae a te quoque commemoratae sunt, continetur. Atqui pugnantibus et contrariis studiis consiliisque semper utens nihil quieti videre, nihil tranquilli potest. Sed tamen est aliquid, quod nobis non liceat, liceat illis. Quis suae urbis conservatorem Codrum, quis Erechthei filias non maxime laudat?

Polemoni et iam ante Aristoteli ea prima visa sunt, quae paulo ante dixi. Res enim se praeclare habebat, et quidem in utraque parte. Ita multo sanguine profuso in laetitia et in victoria est mortuus. Intellegi quidem, ut propter aliam quampiam rem, verbi gratia propter voluptatem, nos amemus; Quid enim necesse est, tamquam meretricem in matronarum coetum, sic voluptatem in virtutum concilium adducere? Tum ego: Non mehercule, inquam, soleo temere contra Stoicos, non quo illis admodum assentiar, sed pudore impediior; Estne, quaeso, inquam, sitienti in bibendo voluptas? Si enim ita est, vide ne facinus facias, cum mori suadeas.

A villa enim, credo, et: Si ibi te esse scissem, ad te ipse venissem. Sin dicit obscurari quaedam nec apparere, quia valde parva sint, nos quoque concedimus; Quid turpius quam sapientis vitam ex insipientium sermone pendere? Ex ea difficultate illae fallaciloquae, ut ait

Accius, malitiae natae sunt. Sin est etiam corpus, ista explanatio naturae nempe hoc effecerit, ut ea, quae ante explanationem tenebamus, relinquamus. Si qua in iis corrigere voluit, deteriora fecit. Sed vos squalidius, illorum vides quam niteat oratio. Quodsi, ne quo incommodo afficiare, non relinques amicum, tamen, ne sine fructu alligatus sis, ut moriatur optabis. Primum Theophrasti, Strato, physicum se voluit;

Idque testamento cavebit is, qui nobis quasi oraculum ediderit nihil post mortem ad nos pertinere? Aliter enim explicari, quod quaeritur, non potest. Sit, inquam, tam facilis, quam vultis, comparatio voluptatis, quid de dolore dicemus? Ego quoque, inquit, didicerim libentius si quid attuleris, quam te reprehenderim. Eodem modo is enim tibi nemo dabit, quod, expetendum sit, id esse laudabile. Quae cum essent dicta, discessimus. Mene ergo et Triarium dignos existimas, apud quos turpiter loquare? Nihil opus est exemplis hoc facere longius. Est igitur officium eius generis, quod nec in bonis ponatur nec in contrariis. At ego quem huic anteponam non audeo dicere; Atqui eorum nihil est eius generis, ut sit in fine atque extremo bonorum. Tum ille: Finem, inquit, interrogandi, si videtur, quod quidem ego a principio ita me malle dixeram hoc ipsum providens, dialecticas captiones.

Negat esse eam, inquit, propter se expetendam. Cur fortior sit, si illud, quod tute concedis, asperum et vix ferendum putabit? Aut, Pylades cum sis, dices te esse Orestem, ut moriari pro amico? Quamquam tu hanc copiosiore etiam soles dicere. Summus dolor plures dies manere non potest? Aliam vero vim voluptatis esse, aliam nihil dolendi, nisi valde pertinax fueris, concedas necesse est. Haec et tu ita posuisti, et verba vestra sunt. Quod si ita se habeat, non possit beatam praestare vitam sapientia. Nam aliquando posse recte fieri dicunt nulla expectata nec quaesita voluptate. In contemplatione et cognitione posita rerum, quae quia deorum erat vitae simillima, sapiente visa est dignissima. In qua si nihil est praeter rationem, sit in una virtute finis bonorum; Similiter sensus, cum accessit ad naturam, tuetur illam quidem, sed etiam se tuetur;

Satis est ad hoc responsum. At vero illa, quae Peripatetici, quae Stoici dicunt, semper tibi in ore sunt in iudiciis, in senatu. Sin dicit obscurari quaedam nec apparere, quia valde parva sint, nos quoque concedimus; Reicietur etiam Carneades, nec ulla de summo bono ratio aut voluptatis non dolendive particeps aut honestatis expers probabitur. Videsne quam sit magna dissensio? Ab his oratores, ab his imperatores ac rerum publicarum principes extiterunt. Aufidio, praetorio, erudito homine, oculis capto, saepe audiebam, cum se lucis magis quam utilitatis desiderio moveri diceret. Haec quo modo convenient, non sane intellego.

Nam si propter voluptatem, quae est ista laus, quae possit e macello peti? Idem etiam dolorem saepe perpetiuntur, ne, si id non faciant, incidant in maiorem. Miserum hominem! Si dolor summum malum est, dici aliter non potest. Quaero igitur, quo modo hae tantae commendationes a natura profectae subito a sapientia relictae sint. Atque haec ita iustitiae propria sunt, ut sint virtutum reliquarum communia. Gracchum patrem non beatiorem fuisse quam fillum, cum alter stabilire rem publicam studuerit, alter evertere. Ac ne plura complectar-sunt enim innumerabilia-, bene laudata virtus voluptatis aditus intercludat necesse est. Quid, si reviviscant Platonis illi et deinceps qui eorum auditores fuerunt, et tecum ita loquantur? Sed plane dicit quod intellegit. Videsne quam sit magna dissensio? Aliena dixit in physicis nec ea ipsa, quae tibi probarentur; Qui bonum omne in virtute ponit, is potest dicere perfici beatam vitam perfectione virtutis;

Hic Speusippus, hic Xenocrates, hic eius auditor Polemo, cuius illa ipsa sessio fuit, quam videmus. Quid enim de amicitia statueris utilitatis causa expetenda vides. Teneo, inquit, finem

illi videri nihil dolere. Partim cursu et peragratione laetantur, congregatione aliae coetum quodam modo civitatis imitantur; Quia nec honesto quicquam honestius nec turpi turpius. Illa argumenta propria videamus, cur omnia sint paria peccata. Octavio fuit, cum illam severitatem in eo filio adhibuit, quem in adoptionem D. Summum enim bonum exposuit vacuitatem doloris; Ita similis erit ei finis boni, atque antea fuerat, neque idem tamen; Somnum denique nobis, nisi quietem corporibus et is medicinam quandam laboris afferret, contra naturam putaremus datum; Sic enim maiores nostri labores non fugiendos tristissimo tamen verbo aerumnas etiam in deo nominaverunt.

Cum autem in quo sapienter dicimus, id a primo rectissime dicitur. Hanc se tuus Epicurus omnino ignorare dicit quam aut qualem esse velint qui honestate summum bonum metiantur. Equidem soleo etiam quod uno Graeci, si aliter non possum, idem pluribus verbis exponere. Sed quid attinet de rebus tam apertis plura requirere? Quae etsi mihi nullo modo probantur, tamen Democritum laudatum a ceteris ab hoc, qui eum unum secutus esset, nollem vituperatum. Perturbationes autem nulla naturae vi commoventur, omniaque ea sunt opiniones ac iudicia levitatis. Tu autem, si tibi illa probabantur, cur non propriis verbis ea tenebas? Bonum appello quicquid secundum naturam est, quod contra malum, nec ego solus, sed tu etiam, Chrysippe, in foro, domi; Ad eos igitur converte te, quaeso. Illud non continuo, ut aequae incontentae.

In eo enim positum est id, quod dicimus esse expetendum. Deinde prima illa, quae in congressu solemus: Quid tu, inquit, huc? Tamen aberramus a proposito, et, ne longius, prorsus, inquam, Piso, si ista mala sunt, placet. Cenasti in vita numquam bene, cum omnia in ista Consumis squilla atque acupensere cum decimano. Ex rebus enim timiditas, non ex vocabulis nascitur. Hoc est non modo cor non habere, sed ne palatum quidem. Itaque e contrario moderati aequabilesque habitus, affectiones ususque corporis apti esse ad naturam videntur. Non est igitur summum malum dolor. Hoc loco discipulos quaerere videtur, ut, qui asoti esse velint, philosophi ante fiant. Tum, Quintus et Pomponius cum idem se velle dixissent, Piso exorsus est.

Ut nemo dubitet, eorum omnia officia quo spectare, quid sequi, quid fugere debeant? Quamquam ego non quaero, quid tibi a me probatum sit, sed huic Ciceroni nostro, quem discipulum cupio a te abducere. Itaque homo in primis ingenuus et gravis, dignus illa familiaritate Scipionis et Laelii, Panaetius, cum ad Q. Quis est, qui non oderit libidinosam, protervam adolescentiam? Nam bonum ex quo appellatum sit, nescio, praepositum ex eo credo, quod praeponatur aliis. Quae cum ita sint, effectum est nihil esse malum, quod turpe non sit. Ergo hoc quidem apparet, nos ad agendum esse natos. Quae cum dixisset, finem ille. Et quod est munus, quod opus sapientiae? Tanta vis admonitionis inest in locis; Universa enim illorum ratione cum tota vestra confligendum puto. Vitae autem degendae ratio maxime quidem illis placuit quieta.

Teneo, inquit, finem illi videri nihil dolere. Nihilo magis. Quae diligentissime contra Aristonem dicuntur a Chryippo. Scripsit enim et multis saepe verbis et breviter arteque in eo libro, quem modo nominavi, mortem nihil ad nos pertinere. Quod dicit Epicurus etiam de voluptate, quae minime sint voluptates, eas obscurari saepe et obrui. Quasi vero aut concedatur in omnibus stultis aequae magna esse vitia, et eadem inbecillitate et inconstantia L. Itaque primos congressus copulationesque et consuetudinum instituendarum voluntates fieri propter voluptatem; Nunc haec primum fortasse audientis servire debemus.

Sed fac ista esse non inopportuna; At ille pellit, qui permulcet sensum voluptate. Cuius ad naturam apta ratio vera illa et summa lex a philosophis dicitur. Coniunctio autem cum honestate vel voluptatis vel non dolendi id ipsum honestum, quod amplecti vult, id efficit turpe. Qui ita affectus, beatum esse numquam probabis; Sed ut iis bonis erigimur, quae expectamus, sic laetamur iis, quae recordamur. Sed videbimus. An vero, inquit, quisquam potest probare, quod perceptum, quod. Ita relinquitur sola haec disciplina digna studiosis ingenuarum artium, digna eruditis, digna claris viris, digna principibus, digna regibus. Et tamen tantis vectigalibus ad liberalitatem utens etiam sine hac Pyladea amicitia multorum te benivolentia praeclare tuebere et munies. Nam quibus rebus efficiuntur voluptates, eae non sunt in potestate sapientis.

Sed quanta sit alias, nunc tantum possitne esse tanta. Illis videtur, qui illud non dubitant bonum dicere -; Parvi enim primo ortu sic iacent, tamquam omnino sine animo sint. Quia voluptatem hanc esse sentiunt omnes, quam sensus accipiens movetur et iucunditate quadam perfunditur. Experiamur igitur, inquit, etsi habet haec Stoicorum ratio difficilius quiddam et obscurius. Quid, cum fictas fabulas, e quibus utilitas nulla elici potest, cum voluptate legimus? Quod autem in homine praestantissimum atque optimum est, id deseruit. Intrandum est igitur in rerum naturam et penitus quid ea postulet pervidendum; Non igitur de improbo, sed de callido improbo quaerimus, qualis Q.

Vitae autem degendae ratio maxime quidem illis placuit quieta. Nam diligere et carum esse iucundum est propterea, quia tutiorem vitam et voluptatem plenior efficit. Traditur, inquit, ab Epicuro ratio neglegendi doloris. Quod enim dissolutum sit, id esse sine sensu, quod autem sine sensu sit, id nihil ad nos pertinere omnino. Ut scias me intellegere, primum idem esse dico voluptatem, quod ille don. Atque his de rebus et splendida est eorum et illustris oratio.

An vero displicuit ea, quae tributa est animi virtutibus tanta praestantia? Quae cum ita sint, effectum est nihil esse malum, quod turpe non sit. Quis est enim, in quo sit cupiditas, quin recte cupidus dici possit? Commoda autem et incommoda in eo genere sunt, quae praeposita et reiecta diximus; Te enim iudicem aequum puto, modo quae dicat ille bene noris.

Cuius ad naturam apta ratio vera illa et summa lex a philosophis dicitur. Quid enim me prohiberet Epicureum esse, si probarem, quae ille diceret? Nemo nostrum istius generis asotos iucunde putat vivere. Idem iste, inquam, de voluptate quid sentit? Quibus autem in rebus tanta obscuratio non fit, fieri tamen potest, ut id ipsum, quod interest, non sit magnum. Re mihi non aequae satisfacit, et quidem locis pluribus. At vero illa, quae Peripatetici, quae Stoici dicunt, semper tibi in ore sunt in iudiciis, in senatu. At cum de plurimis eadem dicit, tum certe de maximis. Bona autem corporis huic sunt, quod posterius posui, similiora. Qui vere falsone, quaerere mittimus-dicitur oculis se privasse; Primum non saepe, deinde quae est ista relaxatio, cum et praeteriti doloris memoria recens est et futuri atque independentis torquet timor? Deque his rebus satis multa in nostris de re publica libris sunt dicta a Laelio. Nam cum in Graeco sermone haec ipsa quondam rerum nomina novarum * * non videbantur, quae nunc consuetudo diuturna trivit; Ut aliquid scire se gaudeant?

Hic ego: Etsi facit hic quidem, inquam, Piso, ut vides, ea, quae praecipis, tamen mihi grata hortatio tua est. Si enim non fuit eorum iudicii, nihilo magis hoc non addito illud est iudicatum-. In voluptate corporis-addam, si vis, animi, dum ea ipsa, ut vultis, sit e corpore-situm est vivere beate. Que Manilium, ab iisque M. Quae quidem sapientes sequuntur duce natura tamquam videntes; Potius ergo illa dicantur: turpe esse, viri non esse debilitari dolore, frangi, succumbere. Hoc est non dividere, sed frangere. Leonidas autem, rex

Lacedaemoniorum, se in Thermopylis trecentosque eos, quos eduxerat Sparta, cum esset proposita aut fuga turpis aut gloriosa mors, opposuit hostibus. Ne amores quidem sanctos a sapiente alienos esse arbitrantur. Serpere anguiculos, nare anaticulas, evolare merulas, cornibus uti videmus boves, nepas aculeis.

Ut nemo dubitet, eorum omnia officia quo spectare, quid sequi, quid fugere debeant? Qui autem diffidet perpetuitati bonorum suorum, timeat necesse est, ne aliquando amissis illis sit miser. Ex quo illud efficitur, qui bene cenent omnis libenter cenare, qui libenter, non continuo bene. Tubulum fuisse, qua illum, cuius is condemnatus est rogatione, P. Inscite autem medicinae et gubernationis ultimum cum ultimo sapientiae comparatur. At quicum ioca seria, ut dicitur, quicum arcana, quicum occulta omnia? Sunt enim quasi prima elementa naturae, quibus ubertas orationis adhiberi vix potest, nec equidem eam cogito consecrari. Theophrastus mediocriterne delectat, cum tractat locos ab Aristotele ante tractatos? Plane idem, inquit, et maxima quidem, qua fieri nulla maior potest.

Indicant pueri, in quibus ut in speculis natura cernitur. Indicant pueri, in quibus ut in speculis natura cernitur. Hoc positum in Phaedro a Platone probavit Epicurus sensitque in omni disputatione id fieri oportere. Claudii libidini, qui tum erat summo ne imperio, dederetur. Me ipsum esse dicerem, inquam, nisi mihi viderer habere bene cognitam voluptatem et satis firme conceptam animo atque comprehensam. Iam autem Callipho aut Diodorus quo modo poterunt tibi istud concedere, qui ad honestatem aliud adiungant, quod ex eodem genere non sit? Hoc non est positum in nostra actione. An eum discere ea mavis, quae cum plane perdidiceriti nihil sciat? Cum sciret confestim esse moriendum eamque mortem ardentiori studio peteret, quam Epicurus voluptatem petendam putat. Utrum igitur percurri omnem Epicuri disciplinam placet an de una voluptate quaeri, de qua omne certamen est? Hoc simile tandem est? Omnia contraria, quos etiam insanos esse vultis. Fadio Gallo, cuius in testamento scriptum esset se ab eo rogatum ut omnis hereditas ad filiam perveniret. Aliter enim nosmet ipsos nosse non possumus. Quid, cum fictas fabulas, e quibus utilitas nulla elici potest, cum voluptate legimus?

Aliena dixit in physicis nec ea ipsa, quae tibi probarentur; Nam Pyrrho, Aristo, Erillus iam diu abiecti. Quod mihi quidem visus est, cum sciret, velle tamen confitentem audire Torquatium. Nam de summo mox, ut dixi, videbimus et ad id explicandum disputationem omnem conferemus. Haec bene dicuntur, nec ego repugno, sed inter sese ipsa pugnant. Quarum cum una sit, qua mores conformari putantur, differo eam partem, quae quasi stirps ets huius quaestionis. Ab his oratores, ab his imperatores ac rerum publicarum principes extiterunt. Quo studio cum satiari non possint, omnium ceterarum rerum obliti nihil abiectum, nihil humile cogitant;

Aliter enim nosmet ipsos nosse non possumus. Quibus natura iure responderit non esse verum aliunde finem beate vivendi, a se principia rei gerendae peti; Quodsi vultum tibi, si incessum fingeres, quo gravior viderere, non esses tui similis; Atque haec contra Aristippum, qui eam voluptatem non modo summam, sed solam etiam ducit, quam omnes unam appellamus voluptatem. Non minor, inquit, voluptas percipitur ex vilissimis rebus quam ex pretiosissimis. Indicant pueri, in quibus ut in speculis natura cernitur. Qui si ea, quae dicit, ita sentiret, ut verba significant, quid inter eum et vel Pyrrhonem vel Aristonem interesset? Cur haec eadem Democritus? Nam illud quidem adduci vix possum, ut ea, quae senserit ille, tibi non vera videantur. Bonum appello quicquid secundum naturam est, quod contra malum, nec ego solus, sed tu etiam, Chrysippe, in foro, domi;

Cenasti in vita numquam bene, cum omnia in ista Consumis squilla atque acupensere cum decimano. O magnam vim ingenii causamque iustam, cur nova existeret disciplina! Perge porro. Beatus autem esse in maximarum rerum timore nemo potest. Etsi ea quidem, quae adhuc dixisti, quamvis ad aetatem recte isto modo dicerentur. Si sapiens, ne tum quidem miser, cum ab Oroete, praetore Darei, in crucem actus est. Materiam vero rerum et copiam apud hos exilem, apud illos uberrimam reperiemus. Non igitur potestis voluptate omnia dirigentes aut tueri aut retinere virtutem. Equidem soleo etiam quod uno Graeci, si aliter non possum, idem pluribus verbis exponere.

Mihi enim satis est, ipsis non satis. Nec vero pietas adversus deos nec quanta iis gratia debeatur sine explicatione naturae intellegi potest. Positum est a nostris in iis esse rebus, quae secundum naturam essent, non dolere; At ille non pertimuit saneque fidenter: Istis quidem ipsis verbis, inquit; Hoc positum in Phaedro a Platone probavit Epicurus sensitque in omni disputatione id fieri oportere. Itaque primos congressus copulationesque et consuetudinum instituendarum voluntates fieri propter voluptatem; Hoc autem tempore, etsi multa in omni parte Athenarum sunt in ipsis locis indicia summorum virorum, tamen ego illa moveor exhedra. Si qua in iis corrigere voluit, deteriora fecit. Omnes, qui non sint sapientes, aequae miseros esse, sapientes omnes summe beatos, recte facta omnia aequalia, omnia peccata paria; Ergo infelix una molestia, felix rursus, cum is ipse anulus in praecordiis piscis inventus est?

Nec lapathi suavitatem acupenseri Galloni Laelius anteponebat, sed suavitatem ipsam neglegebat; Iam illud quale tandem est, bona praeterita non effluere sapienti, mala meminisse non oportere? Itaque ne iustitiam quidem recte quis dixerit per se ipsam optabilem, sed quia iucunditatis vel plurimum afferat. Quod enim dissolutum sit, id esse sine sensu, quod autem sine sensu sit, id nihil ad nos pertinere omnino. Dolor ergo, id est summum malum, metuetur semper, etiamsi non aderit; Octavium, Marci filium, familiarem meum, confici vidi, nec vero semel nec ad breve tempus, sed et saepe et plane diu. Neutrum vero, inquit ille. Quid de Platone aut de Democrito loquar? Ego vero volo in virtute vim esse quam maximam; Bonum negas esse divitias, praepositum esse dicis?

Quid censes eos esse facturos, qui omnino virtutem a bonorum fine segregaverunt, Epicurum, Hieronymum, illos etiam, si qui Carneadeum finem tueri volunt? Age sane, inquam. Facile est hoc cernere in primis puerorum aetatulis. Ex quo, id quod omnes expetunt, beate vivendi ratio inveniri et comparari potest. Id enim volumus, id contendimus, ut officii fructus sit ipsum officium. Quicquid porro animo cernimus, id omne oritur a sensibus; Qui autem diffidet perpetuitati bonorum suorum, timeat necesse est, ne aliquando amissis illis sit miser. Quamquam id quidem licebit iis existimare, qui legerint. De malis autem et bonis ab iis animalibus, quae nondum depravata sint, ait optime iudicari. Sin dicit obscurari quaedam nec apparere, quia valde parva sint, nos quoque concedimus; Hanc in motu voluptatem -sic enim has suaves et quasi dulces voluptates appellat-interdum ita extenuat, ut M. Hoc simile tandem est?

Simul atque natum animal est, gaudet voluptate et eam appetit ut bonum, aspernatur dolorem ut malum. Quod et posse fieri intellegimus et saepe etiam videmus, et perspicuum est nihil ad iucunde vivendum reperiri posse, quod coniunctione tali sit aptius. Paulum, cum regem Persem captum adduceret, eodem flumine invectio? Ita redarguitur ipse a sese, convincunturque scripta eius probitate ipsius ac moribus. Istius modi autem res dicere orate velle puerile est, plane autem et perspicue expedire posse docti et intellegentis viri. Erit enim instructus ad mortem contemnendam, ad exilium, ad ipsum etiam dolorem. Ratio quidem vestra sic cogit. Fortasse id optimum, sed ubi illud: Plus semper voluptatis? Quorum sine

causa fieri nihil putandum est. Cum id quoque, ut cupiebat, audivisset, evelli iussit eam, quae erat transfixus, hastam. Itaque hoc frequenter dici solet a vobis, non intellegere nos, quam dicat Epicurus voluptatem.

Num igitur eum postea censes anxio animo aut sollicito fuisse? Illa argumenta propria videamus, cur omnia sint paria peccata. Est autem officium, quod ita factum est, ut eius facti probabilis ratio reddi possit. De maxima autem re eodem modo, divina mente atque natura mundum universum et eius maxima partis administrari.

Inde sermone vario sex illa a Dipylo stadia confecimus. Quae hic rei publicae vulnera inponebat, eadem ille sanabat. Crassus fuit, qui tamen solebat uti suo bono, ut hodie est noster Pompeius, cui recte facienti gratia est habenda; Ergo adhuc, quantum equidem intellego, causa non videtur fuisse mutandi nominis. Maximeque eos videre possumus res gestas audire et legere velle, qui a spe gerendi absunt confecti senectute. Hominum non spinas vellentium, ut Stoici, nec ossa nudantium, sed eorum, qui grandia ornate vellent, enucleate minora dicere. Alia quaedam dicent, credo, magna antiquorum esse peccata, quae ille veri investigandi cupidus nullo modo ferre potuerit. Studet enim meus is audire Cicero quatenus sit istius veteris, quam commemoras, Academiae de finibus bonorum Peripateticorumque sententia.

Potius inflammat, ut coercendi magis quam dedocendi esse videantur. Ut optime, secundum naturam affectum esse possit. Unum est sine dolore esse, alterum cum voluptate. Quid igitur dubitamus in tota eius natura quaerere quid sit effectum? Aut, Pylades cum sis, dices te esse Orestem, ut mori pro amico? Quasi vero, inquit, perpetua oratio rhetorum solum, non etiam philosophorum sit. Ampulla enim sit necne sit, quis non iure optimo irrideatur, si labore? Sit ista in Graecorum levitate perversitas, qui maledictis insectantur eos, a quibus de veritate dissentiunt. Hoc sic expositum dissimile est superiori. Hanc ergo intuens debet institutum illud quasi signum absolvere. Quid ait Aristoteles reliquique Platonis alumni? Et ego: Piso, inquam, si est quisquam, qui acute in causis videre soleat quae res agatur. Portenta haec esse dicit, neque ea ratione ullo modo posse vivi; Animum autem reliquis rebus ita perfecit, ut corpus; Apud ceteros autem philosophos, qui quaesivit aliquid, tacet; Qui vere falsone, quaerere mittimus-dicitur oculis se privasse;

Graecum enim hunc versum nostis omnes-: Suavis laborum est praeteritorum memoria. Sit ista in Graecorum levitate perversitas, qui maledictis insectantur eos, a quibus de veritate dissentiunt. Ita enim vivunt quidam, ut eorum vita refellatur oratio. Quae enim adhuc protulisti, popularia sunt, ego autem a te elegantiora desidero. Verum tamen cum de rebus grandioribus dicas, ipsae res verba rapiunt; Sed tamen enitar et, si minus multa mihi occurrent, non fugiam ista popularia. Nam et complectitur verbis, quod vult, et dicit plane, quod intellegam; Nemo nostrum istius generis asotos iucunde putat vivere.

Quid ergo attinet gloriose loqui, nisi constanter loquere? Simus igitur contenti his. Alterum autem genus est magnarum verarumque virtutum, quas appellamus voluntarias, ut prudentiam, temperantiam, fortitudinem, iustitiam et reliquas eiusdem generis. Quod vestri non item. Quem enim ardorem studii censetis fuisse in Archimede, qui dum in pulvere quaedam describit attentius, ne patriam quidem captam esse senserit? Ergo in gubernando nihil, in officio plurimum interest, quo in genere peccetur. Illa argumenta propria videamus, cur omnia sint paria peccata. Magni enim aestimabat pecuniam non modo non contra leges, sed etiam legibus partam. Fatebuntur Stoici haec omnia dicta esse praeclare, neque eam causam Zenoni desciscendi fuisse. Quod si ita sit, cur opera philosophiae sit danda nescio. Et

summatim quidem haec erant de corpore animoque dicenda, quibus quasi informatum est quid hominis natura postulet.

Sin dicit obscurari quaedam nec apparere, quia valde parva sint, nos quoque concedimus; Itaque illa non dico me expetere, sed legere, nec optare, sed sumere, contraria autem non fugere, sed quasi discernere. Crasso, quem semel ait in vita risisse Lucilius, non contigit, ut ea re minus agelastoj ut ait idem, vocaretur. Apparet statim, quae sint officia, quae actiones. Materiam vero rerum et copiam apud hos exilem, apud illos uberrimam reperiemus. Idem fecisset Epicurus, si sententiam hanc, quae nunc Hieronymi est, coniunxisset cum Aristippi vetere sententia. Nec vero pietas adversus deos nec quanta iis gratia debeatur sine explicatione naturae intellegi potest. Quonam, inquit, modo?

Ut necesse sit omnium rerum, quae natura vigeant, similem esse finem, non eundem. De malis autem et bonis ab iis animalibus, quae nondum depravata sint, ait optime iudicari. Nam et a te perfici istam disputationem volo, nec tua mihi oratio longa videri potest. Recte dicis; Utrum enim sit voluptas in iis rebus, quas primas secundum naturam esse diximus, necne sit ad id, quod agimus, nihil interest. Non igitur potestis voluptate omnia dirigentes aut tueri aut retinere virtutem. Hominum non spinas vellentium, ut Stoici, nec ossa nudantium, sed eorum, qui grandia ornate vellunt, enucleate minora dicere. Rhetorice igitur, inquam, nos mavis quam dialectice disputare? Quia nec honesto quicquam honestius nec turpi turpius. Tantum dico, magis fuisse vestrum agere Epicuri diem natalem, quam illius testamento cavere ut ageretur. Cum salvum esse flentes sui respondissent, rogavit essentne fusi hostes. Et harum quidem rerum facilis est et expedita distinctio.

Quia, cum a Zenone, inquam, hoc magnifice tamquam ex oraculo editur: Virtus ad beate vivendum se ipsa contenta est, et Quare? Ut in geometria, prima si dederis, danda sunt omnia. Quamquam id quidem, infinitum est in hac urbe; Non risu potius quam oratione eiciendum? Istam voluptatem perpetuam quis potest praestare sapienti? Quodsi ipsam honestatem undique pertectam atque absolutam. Huc et illuc, Torquate, vos versetis licet, nihil in hac praeclara epistula scriptum ab Epicuro congruens et conveniens decretis eius reperietis. Satis est tibi in te, satis in legibus, satis in mediocribus amicitiiis praesidii. Verum tamen cum de rebus grandioribus dicas, ipsae res verba rapiunt; Quasi ego id curem, quid ille aiat aut neget.

Id enim volumus, id contendimus, ut officii fructus sit ipsum officium. Ergo id est convenienter naturae vivere, a natura discedere. Non enim hilaritate nec lascivia nec risu aut ioco, comite levitatis, saepe etiam tristes firmitate et constantia sunt beati. Atque hoc dabitis, ut opinor, si modo sit aliquid esse beatum, id oportere totum poni in potestate sapientis. Ita multo sanguine profuso in laetitia et in victoria est mortuus. Quid turpius quam sapientis vitam ex insipientium sermone pendere? -, sed ut hoc iudicemus, non esse in iis partem maximam positam beate aut secus vivendi. Quid est igitur, inquit, quod requiras?

Illud non continuo, ut aequae incontentae. Vides igitur, si amicitiam sua caritate metiare, nihil esse praestantius, sin emolumento, summas familiaritates praediorum fructuosorum mercede superari. An ea, quae per vinitorem antea consequebatur, per se ipsa curabit? De malis autem et bonis ab iis animalibus, quae nondum depravata sint, ait optime iudicari. Quid affers, cur Thorius, cur Caius Postumius, cur omnium horum magister, Orata, non iucundissime vixerit? Non ergo Epicurus ineruditus, sed ii indocti, qui, quae pueros non didicisse turpe est, ea putant usque ad senectutem esse discenda. At tu eadem ista dic in iudicio aut, si coronam times, dic in senatu. Illud non continuo, ut aequae incontentae. Temporibus autem quibusdam et aut officiis debitis aut rerum necessitatibus saepe eveniet, ut et voluptates repudiandae sint

et molestiae non recusandae. Sextilio Rufo, cum is rem ad amicos ita deferret, se esse heredem Q. Quasi vero, inquit, perpetua oratio rhetorum solum, non etiam philosophorum sit.

Illud quaero, quid ei, qui in voluptate summum bonum ponat, consentaneum sit dicere. Nam meminisse etiam quae nolo, oblivisci non possum quae volo. Huic ego, si negaret quicquam interesse ad beate vivendum quali uteretur victu, concederem, laudarem etiam; Qua tu etiam imprudens utebare non numquam. Quid igitur dubitamus in tota eius natura quaerere quid sit effectum? Et quidem Arcesilas tuus, etsi fuit in disserendo pertinacior, tamen noster fuit; Claudii libidini, qui tum erat summo ne imperio, dederetur.

Quid de Platone aut de Democrito loquar? Satisne vobis videor pro meo iure in vestris auribus commentatus? Suam denique cuique naturam esse ad vivendum ducem. Nihil acciderat ei, quod nollet, nisi quod anulum, quo delectabatur, in mari abiecerat. Sin te auctoritas commovebat, nobisne omnibus et Platoni ipsi nescio quem illum anteponebas? Illud dico, ea, quae dicat, praeclare inter se cohaerere. Egone non intellego, quid sit don Graece, Latine voluptas?

Itaque illa non dico me expetere, sed legere, nec optare, sed sumere, contraria autem non fugere, sed quasi discernere. Ergo omni animali illud, quod appetiti positum est in eo, quod naturae est accommodatum. Haec quo modo convenient, non sane intellego. Cuius quidem, quoniam Stoicus fuit, sententia condemnata mihi videtur esse inanitas ista verborum.

Qui igitur convenit ab alia voluptate dicere naturam proficisci, in alia summum bonum ponere? Piso, familiaris noster, et alia multa et hoc loco Stoicos irridebat: Quid enim? Illa argumenta propria videamus, cur omnia sint paria peccata. Hoc positum in Phaedro a Platone probavit Epicurus sensitque in omni disputatione id fieri oportere. Mihi, inquam, qui te id ipsum rogavi? Ex quo intellegitur officium medium quiddam esse, quod neque in bonis ponatur neque in contrariis.

Egone quaeris, inquit, quid sentiam? Ut enim consuetudo loquitur, id solum dicitur honestum, quod est populari fama gloriosum.

Quid affers, cur Thorius, cur Caius Postumius, cur omnium horum magister, Orata, non iucundissime vixerit? Quae quo sunt excelsiores, eo dant clariora indicia naturae. Etiam inchoatum, ut, si iuste depositum reddere in recte factis sit, in officiis ponatur depositum reddere; Paupertas si malum est, mendicus beatus esse nemo potest, quamvis sit sapiens.

Hoc dixerit potius Ennius: Nimium boni est, cui nihil est mali. Non enim ipsa genuit hominem, sed accepit a natura inchoatum. Quem enim ardorem studii censetis fuisse in Archimede, qui dum in pulvere quaedam describit attentius, ne patriam quidem captam esse senserit? Et tamen ego a philosopho, si afferat eloquentiam, non asperner, si non habeat, non admodum flagitem. Haeret in salebra. At enim, qua in vita est aliquid mali, ea beata esse non potest. Atqui, inquit, si Stoicis concedis ut virtus sola, si adsit vitam efficiat beatam, concedis etiam Peripateticis. Fatebuntur Stoici haec omnia dicta esse praeclare, neque eam causam Zenoni desciscendi fuisse. Itaque primos congressus copulationesque et consuetudinum instituendarum voluntates fieri propter voluptatem; Semovenda est igitur voluptas, non solum ut recta sequamini, sed etiam ut loqui deceat frugaliter. Coniunctio autem cum honestate vel voluptatis vel non dolendi id ipsum honestum, quod amplecti vult, id efficit turpe.

Theophrastus mediocriterne delectat, cum tractat locos ab Aristotele ante tractatos? Nam de isto magna dissensio est. Et certamen honestum et disputatio splendida! omnis est enim de virtutis dignitate contentio. Nam quid possumus facere melius? Tum Piso: Atqui, Cicero, inquit, ista studia, si ad imitandos summos viros spectant, ingeniosorum sunt; Sed et illum, quem nominavi, et ceteros sophistas, ut e Platone intellegi potest, lusos videmus a Socrate. Septem autem illi non suo, sed populorum suffragio omnium nominati sunt. Quamquam tu hanc copiosiore etiam soles dicere. Nam nec vir bonus ac iustus haberi debet qui, ne malum habeat, abstinet se ab iniuria. Stuprata per vim Lucretia a regis filio testata civis se ipsa interemit.

Ut aliquid scire se gaudeant? Itaque nostrum est-quod nostrum dico, artis est-ad ea principia, quae accepimus. Quasi vero, inquit, perpetua oratio rhetorum solum, non etiam philosophorum sit. At iste non dolendi status non vocatur voluptas. Sed quia studebat laudi et dignitati, multum in virtute processerat. Illa videamus, quae a te de amicitia dicta sunt. Huic mori optimum esse propter desperationem sapientiae, illi propter spem vivere. Nec enim absolvi beata vita sapientis neque ad exitum perducere poterit, si prima quaeque bene ab eo consulta atque facta ipsius oblivione obruentur. Quantum Aristoxeni ingenium consumptum videmus in musicis? Quae cum ita sint, effectum est nihil esse malum, quod turpe non sit. Certe nihil nisi quod possit ipsum propter se iure laudari.

Multoque hoc melius nos veriusque quam Stoici. Mihi vero, inquit, placet agi subtilius et, ut ipse dixisti, pressius. Ac ne plura complectar-sunt enim innumerabilia-, bene laudata virtus voluptatis aditus intercludat necesse est. Animadverti, inquam, te isto modo paulo ante ponere, et scio ab Antiocho nostro dici sic solere; Luxuriam non reprehendit, modo sit vacua infinita cupiditate et timore. Mihi vero, inquit, placet agi subtilius et, ut ipse dixisti, pressius. Quid enim necesse est, tamquam meretricem in matronarum coetum, sic voluptatem in virtutum concilium adducere? At enim, qua in vita est aliquid mali, ea beata esse non potest. Sed non alienum est, quo facilius vis verbi intellegatur, rationem huius verbi faciendi Zenonis exponere. Quos quidem tibi studiose et diligenter tractandos magnopere censeo. Levatio igitur vitiorum magna fit in iis, qui habent ad virtutem progressionis aliquantum. Sed vos squalidius, illorum vides quam niteat oratio.

Duo enim genera quae erant, fecit tria. Idem iste, inquam, de voluptate quid sentit? Ab hoc autem quaedam non melius quam veteres, quaedam omnino relictas. Etenim si delectamur, cum scribimus, quis est tam invidus, qui ab eo nos abducat? Deinde disputat, quod cuiusque generis animantium statui deceat extremum. Respondent extrema primis, media utrisque, omnia omnibus. Itaque sensibus rationem adiunxit et ratione effecta sensus non reliquit. Ad eas enim res ab Epicuro praecepta dantur.

Duo enim genera quae erant, fecit tria. Nam Pyrrho, Aristo, Erillus iam diu abiecti. Beatus autem esse in maximarum rerum timore nemo potest. An hoc usque quaque, aliter in vita? Cum ageremus, inquit, vitae beatum et eundem supremum diem, scribebamus haec. Beatus sibi videtur esse moriens.

Illas sunt similia: hebes acies est cuius oculorum, corpore alius senescit; Rem unam praeclarissimam omnium maximeque laudandam, penitus viderent, quoniam gaudio complerentur, cum tantopere eius adumbrata opinione laetentur? Quae rursus dum sibi evelli ex ordine nolunt, horridiores evadunt, asperiores, duriores et oratione et moribus. Aliter enim nosmet ipsos nosse non possumus. Quae tamen a te agatur non melior, quam illae sunt, quas interdum optines. Tantum dico, magis fuisse vestrum agere Epicuri diem natalem, quam illius

testamento cavere ut ageretur. Piso, familiaris noster, et alia multa et hoc loco Stoicos irridebat: Quid enim? Nondum autem explanatum satis, erat, quid maxime natura vellet. Ratio ista, quam defendis, praecepta, quae didicisti, quae probas, funditus evertunt amicitiam, quamvis eam Epicurus, ut facit, in caelum efferat laudibus. Et adhuc quidem ita nobis progresso ratio est, ut ea duceretur omnis a prima commendatione naturae.

Sin est etiam corpus, ista explanatio naturae nempe hoc effecerit, ut ea, quae ante explanationem tenebamus, relinquamus. Quae similitudo in genere etiam humano apparet. Quid de Pythagora? An eum locum libenter invisit, ubi Demosthenes et Aeschines inter se decertare soliti sunt? Sed quanta sit alias, nunc tantum possitne esse tanta. Tum ego: Non mehercule, inquam, soleo temere contra Stoicos, non quo illis admodum assentiar, sed pudore impediior; At vero illa, quae Peripatetici, quae Stoici dicunt, semper tibi in ore sunt in iudiciis, in senatu. Ad corpus diceres pertinere-, sed ea, quae dixi, ad corpusne refers? Satis est tibi in te, satis in legibus, satis in mediocribus amicitiiis praesidii. Quicquid porro animo cernimus, id omne oritur a sensibus;

An est aliquid per se ipsum flagitiosum, etiamsi nulla comitetur infamia? Hoc positum in Phaedro a Platone probavit Epicurus sensitque in omni disputatione id fieri oportere. Sed erat aequius Triarium aliquid de dissensione nostra iudicare. Audi, ne longe abeam, moriens quid dicat Epicurus, ut intellegas facta eius cum dictis discrepare: Epicurus Hermarcho salutem. Animum autem reliquis rebus ita perfecit, ut corpus; Hoc positum in Phaedro a Platone probavit Epicurus sensitque in omni disputatione id fieri oportere. Quod autem magnum dolorem brevem, longinquum levem esse dicitis, id non intellego quale sit. Prave, nequiter, turpiter cenabat; Universa enim illorum ratione cum tota vestra confligendum puto. Atqui eorum nihil est eius generis, ut sit in fine atque extremo bonorum. Nunc omni virtuti vitium contrario nomine opponitur. Cenasti in vita numquam bene, cum omnia in ista Consumis squilla atque acupensere cum decimano. Nemo nostrum istius generis asotos iucunde putat vivere.

Quae autem natura suae primae institutionis oblita est? Sic consequentibus vestris sublati prima tolluntur. Sed quoniam et advesperascit et mihi ad villam revertendum est, nunc quidem hactenus; At quicum ioca seria, ut dicitur, quicum arcana, quicum occulta omnia? Si quicquam extra virtutem habeatur in bonis. Sic consequentibus vestris sublati prima tolluntur. Themistocles quidem, cum ei Simonides an quis alius artem memoriae polliceretur, Oblivionis, inquit, mallet. Nec enim, omnes avaritias si aequae avaritias esse dixerimus, sequetur ut etiam aequas esse dicamus. Ac ne plura complectar-sunt enim innumerabilia-, bene laudata virtus voluptatis aditus intercludat necesse est. Quicquid enim a sapientia proficiscitur, id continuo debet expletum esse omnibus suis partibus; Quae contraria sunt his, malane? Ille incendat? Atqui iste locus est, Piso, tibi etiam atque etiam confirmandus, inquam; Polemoni et iam ante Aristoteli ea prima visa sunt, quae paulo ante dixi. Ergo in utroque exercebantur, eaque disciplina effecit tantam illorum utroque in genere dicendi copiam. Sed ne, dum huic obsequor, vobis molestus sim.

Quod si ita se habeat, non possit beatam praestare vitam sapientia. Nihil minus, contraque illa hereditate dives ob eamque rem laetus. Ita est quoddam commune officium sapientis et insipientis, ex quo efficitur versari in iis, quae media dicamus. Legimus tamen Diogenem, Antipatrum, Mnesarchum, Panaetium, multos alios in primisque familiarem nostrum Posidonium. Nec vero pietas adversus deos nec quanta iis gratia debeatur sine explicatione naturae intellegi potest. Verum hoc loco sumo verbis his eandem certe vim voluptatis Epicurum nosse quam ceteros. Video equidem, inquam, sed tamen iam infici debet iis artibus,

quas si, dum est tener, conbiberit, ad maiora veniet paratior. Aperiendum est igitur, quid sit voluptas; Item de contrariis, a quibus ad genera formasque generum venerunt. Quae qui non vident, nihil umquam magnum ac cognitione dignum amaverunt.

Ad corpus diceret pertinere-, sed ea, quae dixi, ad corpusne refert? Sed non alienum est, quo facilius vis verbi intellegatur, rationem huius verbi faciendi Zenonis exponere. Urgent tamen et nihil remittunt.

Sed non sunt in eo genere tantae commoditates corporis tamque productae temporibus tamque multae. Ut optime, secundum naturam affectum esse possit. Quo plebiscito decreta a senatu est consuli quaestio Cn. Prioris generis est docilitas, memoria; Aequae enim contingit omnibus fidibus, ut incontentae sint. Sed emolumenta communia esse dicuntur, recte autem facta et peccata non habentur communia. Eorum enim omnium multa praetermittentium, dum eligant aliquid, quod sequantur, quasi curta sententia; Sed in ceteris artibus cum dicitur artificiose, posterum quodam modo et consequens putandum est, quod illi *σπιγηννηματικὸν* appellant;

Tum mihi Piso: Quid ergo? Hunc ipsum Zenonis aiunt esse finem declarantem illud, quod a te dictum est, convenienter naturae vivere. Utrum enim sit voluptas in iis rebus, quas primas secundum naturam esse diximus, necne sit ad id, quod agimus, nihil interest. Huic mori optimum esse propter desperationem sapientiae, illi propter spem vivere. Apud imperitos tum illa dicta sunt, aliquid etiam coronae datum; Societatem coniunctionis humanae munifice et aequae tuens iustitia dicitur, cui sunt adiunctae pietas, bonitas, liberalitas, benignitas, comitas, quaeque sunt generis eiusdem. Chrysippus autem exponens differentias animantium ait alias earum corpore excellere, alias autem animo, non nullas valere utraque re; Sin autem est in ea, quod quidam volunt, nihil impedit hanc nostram comprehensionem summi boni.

Sin tantum modo ad indicia veteris memoriae cognoscenda, curiosorum. Teneo, inquit, finem illi videri nihil dolere. Nondum autem explanatum satis, erat, quid maxime natura vellet. Quid loquor de nobis, qui ad laudem et ad decus nati, suscepti, instituti sumus? Equidem e Cn. Animum autem reliquis rebus ita perfecit, ut corpus;

Non dolere, inquam, istud quam vim habeat postea videro; Summae mihi videtur inscitiae. His enim rebus detractis negat se reperire in asotum vitam quod reprehendat. Nam illud vehementer repugnat, eundem beatum esse et multis malis oppressum. Sic exclusis sententiis reliquorum cum praeterea nulla esse possit, haec antiquorum valeat necesse est.

Tanti autem aderant vesicae et torminum morbi, ut nihil ad eorum magnitudinem posset accedere. Atqui haec patefactio quasi rerum operatarum, cum quid quidque sit aperitur, definitio est. An hoc usque quaque, aliter in vita? Quem quidem vos, cum improbis poenam proponitis, inpetibilem facitis, cum sapientem semper boni plus habere vultis, tolerabilem. Audi, ne longe abeam, moriens quid dicat Epicurus, ut intellegas facta eius cum dictis discrepare: Epicurus Hermarcho salutem.

Qui enim voluptatem ipsam contemnunt, iis licet dicere se acupenserem maenae non antepone. Sed quid minus probandum quam esse aliquem beatum nec satis beatum? Quod eo liquidius faciet, si perspexerit rerum inter eas verborumne sit controversia. Audeo dicere, inquit. Idem fecisset Epicurus, si sententiam hanc, quae nunc Hieronymi est, coniunxisset cum Aristippi veteri sententia. Aliter homines, aliter philosophos loqui putas oportere? Quin etiam ferae, inquit Pacuvius, quibus abest, ad praecavendum intellegendi astutia, iniecto

terrore mortis horrescunt. Audi, ne longe abeam, moriens quid dicat Epicurus, ut intellegas facta eius cum dictis discrepare: Epicurus Hermarcho salutem.

Itaque nostrum est-quod nostrum dico, artis est-ad ea principia, quae accepimus. Atqui perspicuum est hominem e corpore animoque constare, cum primae sint animi partes, secundae corporis. Expectoque quid ad id, quod quaerebam, respondeas. Sed ut iis bonis erigimur, quae expectamus, sic laetamur iis, quae recordamur.

Sed tamen enitar et, si minus multa mihi occurrent, non fugiam ista popularia. Si stante, hoc natura videlicet vult, salvam esse se, quod concedimus; Ut enim consuetudo loquitur, id solum dicitur honestum, quod est populari fama gloriosum. Non enim quaero quid verum, sed quid cuique dicendum sit. Numquam hoc ita defendit Epicurus neque Metrodorus aut quisquam eorum, qui aut saperet aliquid aut ista didicisset.

Quid turpius quam sapientis vitam ex insipientium sermone pendere? Nec vero alia sunt quaerenda contra Carneadeam illam sententiam. Non quaero, quid dicat, sed quid convenienter possit rationi et sententiae suae dicere. Igitur neque stultorum quisquam beatus neque sapientium non beatus. Num igitur utiliorem tibi hunc Triarium putas esse posse, quam si tua sint Puteolis granaria? Sed ea mala virtuti magnitudine obruebantur. Non autem hoc: igitur ne illud quidem. Profectus in exilium Tubulus statim nec respondere ausus; Sed haec omittamus; In eo autem voluptas omnium Latine loquentium more ponitur, cum percipitur ea, quae sensum aliquem moveat, iucunditas. Et hunc idem dico, inquieta sed ad virtutes et ad vitia nihil interesse. Ex quo intellegitur nec intemperantiam propter se esse fugiendam temperantiamque expetendam, non quia voluptates fugiat, sed quia maiores consequatur. Hoc autem loco tantum explicemus haec honesta, quae dico, praeterquam quod nosmet ipsos diligamus, praeterea suapte natura per se esse expetenda. Nos paucis ad haec additis finem faciamus aliquando; Is ita vivebat, ut nulla tam exquisita posset inveniri voluptas, qua non abundaret. Cupit enim dicere nihil posse ad beatam vitam deesse sapienti.

Ista ipsa, quae tu breviter: regem, dictatorem, divitem solum esse sapientem, a te quidem apte ac rotunde; Estne, quaeso, inquam, sitienti in bibendo voluptas? Est tamen ea secundum naturam multoque nos ad se expetendam magis hortatur quam superiora omnia. Sed in ceteris artibus cum dicitur artificiose, posterum quodam modo et consequens putandum est, quod illi *ὑγιεινὴν μαθησὶν* appellant; Sed fac ista esse non inopportuna; Eorum enim omnium multa praetermittentium, dum eligant aliquid, quod sequantur, quasi curta sententia; Quid sequatur, quid repugnet, vident. Atqui perspicuum est hominem e corpore animoque constare, cum primae sint animi partes, secundae corporis.

Paria sunt igitur. Aliter enim explicari, quod quaeritur, non potest. Plane idem, inquit, et maxima quidem, qua fieri nulla maior potest. Quid, cum fictas fabulas, e quibus utilitas nulla elici potest, cum voluptate legimus?

Itaque a sapientia praecipitur se ipsam, si usus sit, sapiens ut relinquat. Ita ne hoc quidem modo paria peccata sunt. Tum Piso: Quoniam igitur aliquid omnes, quid Lucius noster? Indicant pueri, in quibus ut in speculis natura cernitur. Quis suae urbis conservatorem Codrum, quis Erechthei filias non maxime laudat? Negat enim summo bono afferre incrementum diem. Quod enim vituperabile est per se ipsum, id eo ipso vitium nominatum puto, vel etiam a vitio dictum vituperari. Praeteritis, inquit, gaudeo. Quo modo autem optimum, si bonum praeterea nullum est? Qua exposita scire cupio quae causa sit, cur Zeno ab hac antiqua constitutione desciverit, quidnam horum ab eo non sit probatum; Immo istud

quidem, inquam, quo loco quidque, nisi iniquum postulo, arbitrato meo. Haec bene dicuntur, nec ego repugno, sed inter sese ipsa pugnant. Huic ego, si negaret quicquam interesse ad beate vivendum quali uteretur victu, concederem, laudarem etiam;

Sed non alienum est, quo facilius vis verbi intellegatur, rationem huius verbi faciendi Zenonis exponere. Ut ad minora veniam, mathematici, poëtae, musici, medici denique ex hac tamquam omnium artificum officina profecti sunt. Haec igitur Epicuri non probō, inquam. De maximma autem re eodem modo, divina mente atque natura mundum universum et eius maxima partis administrari. Qui autem de summo bono dissentit de tota philosophiae ratione dissentit. In qua quid est boni praeter summam voluptatem, et eam sempiternam? Tamen aberramus a proposito, et, ne longius, prorsus, inquam, Piso, si ista mala sunt, placet. At ille non pertimuit saneque fidenter: Istis quidem ipsis verbis, inquit;

Quae animi affectio suum cuique tribuens atque hanc, quam dico. Sic enim maiores nostri labores non fugiendos tristissimo tamen verbo aerumnas etiam in deo nominaverunt. Quid affers, cur Thorius, cur Caius Postumius, cur omnium horum magister, Orata, non iucundissime vixerit? Nam et a te perfici istam disputationem volo, nec tua mihi oratio longa videri potest. Respondent extrema primis, media utrisque, omnia omnibus. O magnam vim ingenii causamque iustam, cur nova existeret disciplina! Perge porro. Idemque diviserunt naturam hominis in animum et corpus. Qui ita affectus, beatum esse numquam probabis;

Quaesita enim virtus est, non quae relinqueret naturam, sed quae tueretur. In his igitur partibus duabus nihil erat, quod Zeno commutare gestiret. Eam si varietatem diceres, intellegerem, ut etiam non dicente te intellego; Quid turpius quam sapientis vitam ex insipientium sermone pendere? Tenuis Lucius Verginius unusque de multis sexagesimo anno post libertatem receptam virginem filiam sua manu occidit potius, quam ea Ap. Huius ego nunc auctoritatem sequens idem faciam. Qui bonum omne in virtute ponit, is potest dicere perfici beatam vitam perfectione virtutis; Vitae autem degendae ratio maxime quidem illis placuit quieta. Tum ille: Tu autem cum ipse tantum librorum habeas, quos hic tandem requiris? Sunt autem, qui dicant foedus esse quoddam sapientium, ut ne minus amicos quam se ipsos diligant. Callipho ad virtutem nihil adiunxit nisi voluptatem, Diodorus vacuitatem doloris. Ergo in utroque exercebantur, eaque disciplina effecit tantam illorum utroque in genere dicendi copiam. Est enim effectrix multarum et magnarum voluptatum. Nos quidem Virtutes sic natae sumus, ut tibi serviremus, aliud negotii nihil habemus. Quacumque enim ingredimur, in aliqua historia vestigium ponimus.

Qua exposita scire cupio quae causa sit, cur Zeno ab hac antiqua constitutione desciverit, quidnam horum ab eo non sit probatum; Potius inflammat, ut coercendi magis quam dedocendi esse videantur. Nam et a te perfici istam disputationem volo, nec tua mihi oratio longa videri potest. Non enim in selectione virtus ponenda erat, ut id ipsum, quod erat bonorum ultimum, aliud aliquid acquireret. An est aliquid per se ipsum flagitiosum, etiamsi nulla comitetur infamia? Portenta haec esse dicit, neque ea ratione ullo modo posse vivi;

Quas enim kakaw Graeci appellant, vitia malo quam malitias nominare. Sed nunc, quod agimus; Teneo, inquit, finem illi videri nihil dolere. Si enim, ut mihi quidem videtur, non explet bona naturae voluptas, iure praetermissa est; Dulce amarum, leve asperum, prope longe, stare movere, quadratum rotundum. Quid autem habent admirationis, cum prope accesseris? Intellegi quidem, ut propter aliam quampiam rem, verbi gratia propter voluptatem, nos amemus; Sed hoc summum bonum, quod tertia significatione intellegitur, eaque vita,

quae ex summo bono degitur, quia coniuncta ei virtus est. Non modo carum sibi quemque, verum etiam vehementer carum esse?

Utinam quidem dicerent alium alio beatiorem! Iam ruinas videres. Sed eum qui audiebant, quoad poterant, defendebant sententiam suam. De ingenio eius in his disputationibus, non de moribus quaeritur. Si in ipso corpore multa voluptati praeponenda sunt, ut vires, valitudo, velocitas, pulchritudo, quid tandem in animis censes? Nulla erit controversia. Quod cum ille dixisset et satis disputatum videretur, in oppidum ad Pomponium perreximus omnes. Audio equidem philosophi vocem, Epicure, sed quid tibi dicendum sit oblitus es. Te enim iudicem aequum puto, modo quae dicat ille bene noris. Qui autem diffidet perpetuitati bonorum suorum, timeat necesse est, ne aliquando amissis illis sit miser. Quos nisi redarguimus, omnis virtus, omne decus, omnis vera laus deserenda est.

Miserum hominem! Si dolor summum malum est, dici aliter non potest. Quis enim potest istis, quae te, ut ais, delectant, brevibus et acutis auditis de sententia decedere? Non est enim vitium in oratione solum, sed etiam in moribus. Paulum, cum regem Persem captum adduceret, eodem flumine invectio? In ipsa enim parum magna vis inest, ut quam optime se habere possit, si nulla cultura adhibeatur. Stuprata per vim Lucretia a regis filio testata civis se ipsa interemit. Nonne videmus quanta perturbatio rerum omnium consequatur, quanta confusio? Sed tamen enitar et, si minus multa mihi occurrent, non fugiam ista popularia. Aristoteles, Xenocrates, tota illa familia non dabit, quippe qui valitudinem, vires, divitias, gloriam, multa alia bona esse dicant, laudabilia non dicant. Eaedem res maneant alio modo. Familiares nostros, credo, Sironem dicis et Philodemum, cum optimos viros, tum homines doctissimos. His singulis copiose responderi solet, sed quae perspicua sunt longa esse non debent. Non enim iam stirpis bonum quaeret, sed animalis. Ex quo intellegitur officium medium quiddam esse, quod neque in bonis ponatur neque in contrariis.

Et hunc idem dico, inquieta sed ad virtutes et ad vitia nihil interesse. Deinde prima illa, quae in congressu solemus: Quid tu, inquit, huc? Itaque e contrario moderati aequabilesque habitus, affectiones ususque corporis apti esse ad naturam videntur. Nam cum in Graeco sermone haec ipsa quondam rerum nomina novarum * * non videbantur, quae nunc consuetudo diuturna trivit; Qui autem de summo bono dissentit de tota philosophiae ratione dissentit. Sed quamvis comis in amicis tuendis fuerit, tamen, si haec vera sunt-nihil enim affirmo-, non satis acutus fuit. Nam aliquando posse recte fieri dicunt nulla expectata nec quaesita voluptate. Superiores tres erant, quae esse possent, quarum est una sola defensa, eaque vehementer. Sed id ne cogitari quidem potest quale sit, ut non repugnet ipsum sibi. Aut, Pylades cum sis, dices te esse Orestem, ut mori pro amico? An vero displicuit ea, quae tributa est animi virtutibus tanta praestantia? Nec vero sum nescius esse utilitatem in historia, non modo voluptatem.

Tum ille: Tu autem cum ipse tantum librorum habeas, quos hic tandem requiris? Quis est autem dignus nomine hominis, qui unum diem totum velit esse in genere isto voluptatis? Memini vero, inquam; Nec vero pietas adversus deos nec quanta iis gratia debeatur sine explicatione naturae intellegi potest. Sed ad illum redeo. Nam e quibus locis quasi thesauris argumenta depromerentur, vestri ne suspicati quidem sunt, superiores autem artificio et via tradiderunt. Comprehensum, quod cognitum non habet? Sit ista in Graecorum levitate perversitas, qui maledictis insectantur eos, a quibus de veritate dissentiunt.

Est enim perspicuum nullam artem ipsam in se versari, sed esse aliud artem ipsam, aliud quod propositum sit arti. Nec lapathi suavitatem acupenseri Galloni Laelius anteponebat, sed suavitatem ipsam neglegebat; Tum Torquatus: Prorsus, inquit, assentior; Haec quo modo

convenient, non sane intellego. Satis est tibi in te, satis in legibus, satis in mediocribus amicitiiis praesidii. Primum cur ista res digna odio est, nisi quod est turpis? Aliter autem vobis placet. Non igitur potestis voluptate omnia dirigentes aut tueri aut retinere virtutem. Restinguet citius, si ardentem acceperit. Cognitio autem haec est una nostri, ut vim corporis animique norimus sequamurque eam vitam, quae rebus iis ipsis perfruatur.

Itaque mihi non satis videmini considerare quod iter sit naturae quaeque progressio. Quae quidem sapientes sequuntur duce natura tamquam videntes;

Semovenda est igitur voluptas, non solum ut recta sequamini, sed etiam ut loqui deceat frugaliter. Nam Metrodorum non puto ipsum professum, sed, cum appellaretur ab Epicuro, repudiare tantum beneficium noluisse; Eam tum adesse, cum dolor omnis absit; Est autem a te semper dictum nec gaudere quemquam nisi propter corpus nec dolere. Nam si dicent ab illis has res esse tractatas, ne ipsos quidem Graecos est cur tam multos legant, quam legendi sunt.

A villa enim, credo, et: Si ibi te esse scissem, ad te ipse venissem. Nec vero hoc oratione solum, sed multo magis vita et factis et moribus comprobavit. At quicum ioca seria, ut dicitur, quicum arcana, quicum occulta omnia? Te enim iudicem aequum puto, modo quae dicat ille bene noris. Post enim Chrysippum eum non sane est disputatum. Aut pertinacissimus fueris, si in eo perstiteris ad corpus ea, quae dixi, referri, aut deserueris totam Epicuri voluptatem, si negaveris. Si de re disceptari oportet, nulla mihi tecum, Cato, potest esse dissensio. Quis tibi ergo istud dabit praeter Pyrrhonem, Aristonem eorumve similes, quos tu non probas? Istius modi autem res dicere ornate velle puerile est, plane autem et perspicue expedire posse docti et intellegentis viri. Qui-vere falsone, quaerere mittimus-dicitur oculis se privasse; Vos autem cum perspicuis dubia debeatis illustrare, dubiis perspicua conamini tollere. Oculorum, inquit Plato, est in nobis sensus acerrimus, quibus sapientiam non cernimus. Commoda autem et incommoda in eo genere sunt, quae praeposita et reiecta diximus; Sed haec ab Antiocho, familiari nostro, dicuntur multo melius et fortius, quam a Stasea dicebantur. Tamen a proposito, inquam, aberramus.

Aliam vero vim voluptatis esse, aliam nihil dolendi, nisi valde pertinax fueris, concedas necesse est. Ut enim consuetudo loquitur, id solum dicitur honestum, quod est populari fama gloriosum. Addidisti ad extremum etiam indoctum fuisse. Nunc reliqua videamus, nisi aut ad haec, Cato, dicere aliquid vis aut nos iam longiores sumus. Tantum dico, magis fuisse vestrum agere Epicuri diem natalem, quam illius testamento cavere ut ageretur. Si mala non sunt, iacet omnis ratio Peripateticorum.

Fadio Gallo, cuius in testamento scriptum esset se ab eo rogatum ut omnis hereditas ad filiam perveniret. Est enim effectrix multarum et magnarum voluptatum. Ex quo intellegitur nec intemperantiam propter se esse fugiendam temperantiamque expetendam, non quia voluptates fugiat, sed quia maiores consequatur. Si quicquam extra virtutem habeatur in bonis. Aliter homines, aliter philosophos loqui putas oportere? Nec vero intermittunt aut admirationem earum rerum, quae sunt ab antiquis repertae, aut investigationem novarum. Quod si ita se habeat, non possit beatam praestare vitam sapientia. Non dolere, inquam, istud quam vim habeat postea videro; Deque his rebus satis multa in nostris de re publica libris sunt dicta a Laelio. Aliter homines, aliter philosophos loqui putas oportere? Octavio fuit, cum illam severitatem in eo filio adhibuit, quem in adoptionem D. Faceres tu quidem, Torquate, haec omnia;

Nec enim figura corporis nec ratio excellens ingenii humani significat ad unam hanc rem natum hominem, ut frueretur voluptatibus. Piso, familiaris noster, et alia multa et hoc loco Stoicos irridebat: Quid enim? Earum etiam rerum, quas terra gignit, educatio quaedam et perfectio est non dissimilis animantium. Sed tamen enitar et, si minus multa mihi occurrent, non fugiam ista popularia. Etenim semper illud extra est, quod arte comprehenditur. Egone non intellego, quid sit don Graece, Latine voluptas? Ut nemo dubitet, eorum omnia officia quo spectare, quid sequi, quid fugere debeant? Alterum significari idem, ut si diceretur, officia media omnia aut pleraque servantem vivere. Tenesne igitur, inquam, Hieronymus Rhodius quid dicat esse summum bonum, quo putet omnia referri oportere? Addebat etiam se in legem Voconiam iuratum contra eam facere non audere, nisi aliter amicis videretur. Et certamen honestum et disputatio splendida! omnis est enim de virtutis dignitate contentio.

An eiusdem modi? Epicurus autem cum in prima commendatione voluptatem dixisset, si eam, quam Aristippus, idem tenere debuit ultimum bonorum, quod ille; Plane idem, inquit, et maxima quidem, qua fieri nulla maior potest. Nam memini etiam quae nolo, oblivisci non possum quae volo. Qualem igitur hominem natura inchoavit? De illis, cum volumus. Roges enim Aristonem, bonane ei videantur haec: vacuitas doloris, divitiae, valitudo; Quare, quoniam de primis naturae commodis satis dietum est nunc de maioribus consequentibusque videamus.

Videamus igitur sententias eorum, tum ad verba redeamus. An est aliquid per se ipsum flagitiosum, etiamsi nulla comitetur infamia? Paupertas si malum est, mendicus beatus esse nemo potest, quamvis sit sapiens. Hic, qui utrumque probat, ambobus debuit uti, sicut facit re, neque tamen dividit verbis. Cum autem in quo sapienter dicimus, id a primo rectissime dicitur. Qui enim voluptatem ipsam contemnunt, iis licet dicere se acupenserem maenae non anteponere. Quam multa vitiosa! summum enim bonum et malum vagiens puer ultra voluptate diiudicabit, stante an movente? Piso, familiaris noster, et alia multa et hoc loco Stoicos irridebat: Quid enim? Illo enim addito iuste fit recte factum, per se autem hoc ipsum reddere in officio ponitur. Ita multa dicunt, quae vix intellegam. Cur ad reliquos Pythagoreos, Echecratem, Timaeum, Arionem, Locros, ut, cum Socratem expressisset, adiungeret Pythagoreorum disciplinam eaque, quae Socrates repudiabat, addisceret? Idne consensisse de Calatino plurimas gentis arbitramur, primum populi fuisse, quod praestantissimus fuisset in conficiendis voluptatibus?

Cur tantas regiones barbarorum pedibus obiit, tot maria transmisit? Sunt enim prima elementa naturae, quibus auctis virtutis quasi germen efficitur. Te ipsum, dignissimum maioribus tuis, voluptasne induxit, ut adolescentulus eriperes P. Et homini, qui ceteris animantibus plurimum praestat, praecipue a natura nihil datum esse dicemus? Potius ergo illa dicantur: turpe esse, viri non esse debilitari dolore, frangi, succumbere. Si ista mala sunt, in quae potest incidere sapiens, sapientem esse non esse ad beate vivendum satis. Nisi enim id faceret, cur Plato Aegyptum peragravit, ut a sacerdotibus barbaris numeros et caelestia acciperet? Quare istam quoque aggredere tractatam praesertim et ab aliis et a te ipso saepe, ut tibi deesse non possit oratio. Eodem modo is enim tibi nemo dabit, quod, expetendum sit, id esse laudabile. Inquit, an parum disserui non verbis Stoicos a Peripateticis, sed universa re et tota sententia dissidere? At ille non pertimuit saneque fidenter: Istis quidem ipsis verbis, inquit;

Nihil opus est exemplis hoc facere longius. Itaque ad tempus ad Pisonem omnes. Cur fortior sit, si illud, quod tute concedis, asperum et vix ferendum putabit? Nam e quibus locis quasi thesauris argumenta depromerentur, vestri ne suspicati quidem sunt, superiores autem artificio et via tradiderunt. Quem ad modum quis ambulet, sedeat, qui ductus oris, qui vultus in quoque

sit? Familiares nostros, credo, Sironem dicis et Philodemum, cum optimos viros, tum homines doctissimos. Voluptatem cum summum bonum diceret, primum in eo ipso parum vidit, deinde hoc quoque alienum; Iudicia rerum in sensibus ponit, quibus si semel aliquid falsi pro vero probatum sit, sublatum esse omne iudicium veri et falsi putat. Est enim effectrix multarum et magnarum voluptatum. Item de contrariis, a quibus ad genera formasque generum venerunt. Potius ergo illa dicantur: turpe esse, viri non esse debilitari dolore, frangi, succumbere.

-delector enim, quamquam te non possum, ut ais, corrumpere, delector, inquam, et familia vestra et nomine. Non igitur de improbo, sed de callido improbo quaerimus, qualis Q. Nummus in Croesi divitiis obscuratur, pars est tamen divitiarum. Facit enim ille duo seiuncta ultima bonorum, quae ut essent vera, coniungi debuerunt; Quae in controversiam veniunt, de iis, si placet, disseramus. Quod autem meum munus dicis non equidem recuso, sed te adiungo socium.

Sed ea mala virtuti magnitudine obruebantur. Et hi quidem ita non sola virtute finem bonorum contineri putant, ut rebus tamen omnibus virtutem anteponant; Et si turpitudinem fugimus in statu et motu corporis, quid est cur pulchritudinem non sequamur? Idcirco enim non desideraret, quia, quod dolore caret, id in voluptate est. In eo autem voluptas omnium Latine loquentium more ponitur, cum percipitur ea, quae sensum aliquem moveat, iucunditas. Vides igitur, si amicitiam sua caritate metiare, nihil esse praestantius, sin emolumento, summas familiaritates praediorum fructuosorum mercede superari. Qui bonum omne in virtute ponit, is potest dicere perfici beatam vitam perfectione virtutis; Cur igitur easdem res, inquam, Peripateticis dicentibus verbum nullum est, quod non intellegatur? Aderamus nos quidem adolescentes, sed multi amplissimi viri, quorum nemo censuit plus Fadiae dandum, quam posset ad eam lege Voconia pervenire. Res tota, Torquate, non doctorum hominum, velle post mortem epulis celebrari memoriam sui nominis.

Non quam nostram quidem, inquit Pomponius iocans; Licet hic rursus ea commemorares, quae optimis verbis ab Epicuro de laude amicitiae dicta sunt. Est autem etiam actio quaedam corporis, quae motus et status naturae congruentis tenet; Non quaero, quid dicat, sed quid convenienter possit rationi et sententiae suae dicere. Septem autem illi non suo, sed populorum suffragio omnium nominati sunt. Minime vero, inquit ille, consentit. Itaque ne iustitiam quidem recte quis dixerit per se ipsam optabilem, sed quia iucunditatis vel plurimum afferat. Amicitiae vero locus ubi esse potest aut quis amicus esse cuiquam, quem non ipsum amet propter ipsum?

Nullis enim partitionibus, nullis definitionibus utuntur ipsique dicunt ea se modo probare, quibus natura tacita adsentiatur. Et hanc quidem primam exigam a te operam, ut audias me quae a te dicta sunt refellentem. Tum ego: Non mehercule, inquam, soleo temere contra Stoicos, non quo illis admodum assentiar, sed pudore impediior; Nam et a te perfici istam disputationem volo, nec tua mihi oratio longa videri potest. Si enim non fuit eorum iudicii, nihilo magis hoc non addito illud est iudicatum-. Cenasti in vita numquam bene, cum omnia in ista Consumis squilla atque acupensere cum decimano. Quae cum magnifice primo dici viderentur, considerata minus probabantur. At quicum ioca seria, ut dicitur, quicum arcana, quicum occulta omnia? Sin dicit obscurari quaedam nec apparere, quia valde parva sint, nos quoque concedimus; Duo enim genera quae erant, fecit tria.

Ergo et avarus erit, sed finite, et adulter, verum habebit modum, et luxuriosus eodem modo. Quia nec honesto quicquam honestius nec turpi turpius. Multa sunt dicta ab antiquis de contemnendis ac despiciendis rebus humanis; Septem autem illi non suo, sed populorum

suffragio omnium nominati sunt. Neque enim disputari sine reprehensione nec cum iracundia aut pertinacia recte disputari potest. At modo dixeras nihil in istis rebus esse, quod interesset. Parvi enim primo ortu sic iacent, tamquam omnino sine animo sint. Restant Stoici, qui cum a Peripateticis et Academicis omnia transtulissent, nominibus aliis easdem res secuti sunt. Quid in isto egregio tuo officio et tanta fide-sic enim existimo-ad corpus refers? Nam si amitti vita beata potest, beata esse non potest. Quid enim necesse est, tamquam meretricem in matronarum coetum, sic voluptatem in virtutum concilium adducere?

Hoc positum in Phaedro a Platone probavit Epicurus sensitque in omni disputatione id fieri oportere. Atque hoc loco similitudines eas, quibus illi uti solent, dissimillimas proferebas. Urgent tamen et nihil remittunt.

Quid me istud rogas? Huius, Lyco, oratione locuples, rebus ipsis ielunior. In voluptate corporis-addam, si vis, animi, dum ea ipsa, ut vultis, sit e corpore-situm est vivere beate. Familiares nostros, credo, Sironem dicis et Philodemum, cum optimos viros, tum homines doctissimos.

Atque haec ita iustitiae propria sunt, ut sint virtutum reliquarum communia. Nam aliquando posse recte fieri dicunt nulla expectata nec quaesita voluptate. Hoc unum Aristo tenuit: praeter vitia atque virtutes negavit rem esse ullam aut fugiendam aut expetendam. Atque adhuc ea dixi, causa cur Zenoni non fuisset, quam ob rem a superiorum auctoritate discederet. An eum discere ea mavis, quae cum plane perdidiceriti nihil sciat? Tum ille: Tu autem cum ipse tantum librorum habeas, quos hic tandem requiris? Ego vero volo in virtute vim esse quam maximam; Haec quo modo convenient, non sane intellego.

Nunc haec primum fortasse audientis servire debemus. An me, inquam, nisi te audire vellem, censes haec dicturum fuisse? Quid ei reliquisti, nisi te, quoquo modo loqueretur, intellegere, quid diceret? Sit, inquam, tam facilis, quam vultis, comparatio voluptatis, quid de dolore dicemus? Quorum omnium quae sint notitiae, quae quidem significantur rerum vocabulis, quaeque cuiusque vis et natura sit mox videbimus. Non igitur de improbo, sed de callido improbo quaerimus, qualis Q. Animum autem reliquis rebus ita perfecit, ut corpus; Virtutibus igitur rectissime mihi videris et ad consuetudinem nostrae orationis vitia posuisse contraria. Tollitur beneficium, tollitur gratia, quae sunt vincla concordiae. Fadio Gallo, cuius in testamento scriptum esset se ab eo rogatum ut omnis hereditas ad filiam perveniret. Nec vero ut voluptatem expetat, natura movet infantem, sed tantum ut se ipse diligat, ut integrum se salvumque velit. Ac ne plura complectar-sunt enim innumerabilia-, bene laudata virtus voluptatis aditus intercludat necesse est.

Nec enim ille respirat, ante quam emersit, et catuli aequae caeci, prius quam dispexerunt, ac si ita futuri semper essent. His singulis copiose responderi solet, sed quae perspicua sunt longa esse non debent. Conclusum est enim contra Cyrenaicos satis acute, nihil ad Epicurum. Deprehensus omnem poenam contemnet. Quae in controversiam veniunt, de iis, si placet, disseramus. Quae enim adhuc protulisti, popularia sunt, ego autem a te elegantiora desidero. Quid enim possumus hoc agere divinius? Nihil opus est exemplis hoc facere longius.

Hanc quoque iucunditatem, si vis, transfer in animum; Quodsi vultum tibi, si incessum fingeres, quo gravior viderere, non esses tui similis; Id enim volumus, id contendimus, ut officii fructus sit ipsum officium. Ipse negat, ut ante dixi, luxuriosorum vitam reprehendendam, nisi plane fatui sint, id est nisi aut cupiant aut metuant. Atqui pugnantibus et contrariis studiis consiliisque semper utens nihil quieti videre, nihil tranquilli potest. Non

dolere, inquam, istud quam vim habeat postea videro; -, sed ut hoc iudicemus, non esse in
iis partem maximam positam beate aut secus vivendi. Qui autem de summo bono dissentit de
tota philosophiae ratione dissentit.